



Stanowisko nr 2

XVI Walnego Zgromadzenia Stowarzyszenia Gmin Przyjaznych Energii Odnawialnej w sprawie zamiaru wprowadzenia zakazu zabudowy oraz ograniczenia kompetencji planistycznych gmin na obszarach występowania udokumentowanych złóż kopalin.

W związku ze skierowaniem do Sejmu RP rządowego projektu ustawy o zmianie Ustawy prawo geologiczne i górnicze oraz niektórych innych ustaw, zwanym w dalszej części projektem (nr EW-020-1215/23 UD280), pragniemy zwrócić uwagę na wysoce niepokojące konsekwencje rozwiązań prawnych zawartych w projekcie ustawy.

Projekt wprowadza nowe regulacje, które nie tylko bardzo znacząco ingerują we władztwo planistyczne gmin, na obszarze występowania złóż kopalin, ponadto wprowadzają wprost zakaz zabudowy nad złożami, które na podstawie decyzji administracyjnej zostaną uznane za strategiczne. Co istotne bez kompensacji strat w formie odszkodowania.

Biorąc pod uwagę proponowane przez Rząd zmiany w ww. ustawie, uważamy, że godzą one w istotę samorządu terytorialnego, interes społeczności lokalnych, prawa właścicieli nieruchomości oraz naczelne zasady ochrony środowiska będącego dobrem wspólnym wszystkich obywateli Rzeczypospolitej Polskiej, w tym ustrojową zasadę zrównoważonego rozwoju.

Projekt ustawy budzi wątpliwości co do zgodności z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej. Samodzielne kształtowanie gospodarki przestrzennej tj. władztwo planistyczne gminy, jest jednym z jej podstawowych kompetencji, wynikających wprost z przepisów Konstytucji RP – art. 16 ust. 2, art. 163, art. 164 ust. 3 oraz art. 166 ust. 1. Ponadto, samodzielność gminy podlega ochronie sądowej, zgodnie z art. 165 ust. 2 Konstytucji RP. Stoi to w sprzeczności z proponowanym rozwiązaniem, przyznającym przymiot strony w postępowaniu wyłącznie podmiotowi, na rzecz którego zatwierdzono dokumentację geologiczną lub dodatek do dokumentacji geologicznej. Oznacza to, że przy przeprowadzeniu procedury organ geologiczny nie tylko nie będzie musiał uwzględnić jakichkolwiek innych czynników środowiskowych na obszarze występowania np. złoża węgla brunatnego, ale gmina w żaden sposób na etapie postępowania administracyjnego nie będzie mogła zakwestionować ustaleń organu oraz zaskarżyć jego decyzji. Niewiążąca opinia wójta (burmistrza, prezydenta) nie jest wystarczającym rozwiązaniem.

Ponadto, projekt godzi w konstytucyjną zasadę zrównoważonego rozwoju, gdyż przyznaje zdecydowany prymat interesowi gospodarczemu przedsiębiorców zajmujących się wydobywaniem węgla kamiennego i brunatnego, ponad interesem samorządu terytorialnego, społeczności lokalnych, właścicieli nieruchomości, a także wspólnym interesem wszystkich obywateli polegającym na ochronie środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego.

Proponowana zmiana wprowadzenie pojęć „zakaz zabudowy” i „zabezpieczenie możliwości eksploatacji” w praktyce będzie oznaczać zablokowanie rozwoju społecznego i gospodarczego względem nie tylko lokalnych wspólnot, gdzie wskazane zostaną złoża strategiczne, lecz wszystkie udokumentowane złoża kopalin. Zakaz zabudowy w przypadku złóż strategicznych, oraz wywołujący identyczny skutek zapis o zabezpieczeniu możliwości eksploatacji złóż udokumentowanych, niekorzystnie wpłyną na sytuację faktyczną i prawną mieszkańców gmin, na terenie których występują złoża węgla brunatnego. Definicja złoża strategicznego skonstruowana jest w sposób, który pozwala uznaniowo, centralnym organom geologicznym, objąć każde złożo w Polsce takim charakterem, bez możliwości weryfikacji. Co istotne złoża te z przyczyn ekonomicznych, społecznych, zmian w technologiach w pozyskiwaniu energii, być może nigdy nie będą eksploatowane.

Aktualne zdefiniowane w prawie geologicznym i górnictwie pojęcie ochrony złóż nie jest tożsame z zakazem lub ograniczeniem zabudowy i zagospodarowania terenu. W konsekwencji tych zmian gminy, w których znajdują się udokumentowane złoża węgla brunatnego, znajdują się w sytuacji, w której będą zmuszone do objęcia zakazem zabudowy znacznej części gminy, powodując zastój gospodarczy, drastyczny spadek wartości nieruchomości oraz prawdopodobną depopulację obszaru gminy. Skutkuje to także rozbudzeniem negatywnych emocji wśród mieszkańców wielu regionów naszego kraju.

Ustawa ta jest kolejnym przejawem centralizacji państwa, zdecydowanego przesunięcia na rzecz centralnych organów administracji publicznej kompetencji jednostek samorządu terytorialnego. Główny Geolog Kraju otrzymuje kompetencje, dzięki którym, po zatwierdzeniu dokumentacji geologicznych obejmujących złoża wymienione w ustawie, każdorazowo samodzielnie może rozstrzygać, czy zasadne jest wszczęcie postępowania w sprawie uznania złóż za strategiczne, a organy gminy, bez możliwości weryfikacji decyzji, będą zobowiązane je wykonać.

Uczestnicy XVI Walnego Zgromadzenia Stowarzyszenia Gmin Przyjaznych Energii Odnawialnej wyrażają zdecydowany sprzeciw wobec proponowanych zmian i zwracają się do obu izb Parlamentu RP z apelem o nie uchwalanie Ustawy o zmianie ustawy - Prawo geologiczne i górnicze oraz niektórych innych ustaw.

Janusz Piechocki

Przewodniczący Walnego Zgromadzenia
Stowarzyszenia Gmin Przyjaznych Energii Odnawialnej